

Romain Deconinck, 1936 (© Yvonne Delcour)

Kroniek van een 24e druk werkingsjaar ...

Wouter Steenhaut, directeur Amsab-ISG

Krap, krappier, krapst, maar 't gaat (voorlopig voor weer een jaar) nog

Door zijn steeds grotere naambekendheid en zijn diverse activiteiten op verschillende terreinen blijven de aanwinsten toestromen. Alles laat verhopend dat die dynamiek, die zich vandaag vooral manifesteert in het departement Archief, zich in de volgende jaren zal doorzetten. In dat kader was de bewaargeving van het archief van Agalev/Groen! en van diverse milieubewegingen een opsteker van formaat. Andere aanwinsten in het departement Beeld & Geluid zoals het archief van cineast Frans Buyens en de audio- en videobanden van Romain Deconinck zijn nog eens treffende illustraties van het verbrede werkingsveld van Amsab-ISG en zijn toenemende naambekendheid.

Toch trekken we in dat verband sinds enkele jaren aan de alarmbel: Amsab-Gent en Amsab-Antwerpen zitten proppensvol. Alle oplossingen tot nu toe bedacht om meer ruimte te winnen, blijken een pleister op een houten been. Het vinden van nieuwe bureau- en magazijnruimtes zijn een conditio sine qua non voor een verdere efficiënte werking. Zowel in Antwerpen als in Gent zijn hierover besprekingen aan de gang. De piste om Amsab-ISG onder te brengen in de vroegere gebouwen van het Gentse Stadsarchief hebben we moeten verlaten wegens de te hoge renovatie- en uitrustingskosten. De andere mogelijke pistes worden verder onderzocht, maar in 2005 moet er uitzicht komen op een ruimere huisvesting.

Mede door deze huisvestingsproblematiek maar vooral om de dienstverlening te optimaliseren, is het werk aan de collectie prioritair en onderzoek een belangrijke afgeleide: opdrachten in dat verband worden slechts opgestart indien ze de collectievorming en het beheer ervan niet in het gedrang brengen.

In alle collectiedepartementen werd meer tijd en zorg besteed aan 'behoud en beheer' voor zover de bestaande infrastructuur en financiële mogelijkheden het toelieten. Wat betreft het behoud, lag de nadruk op projectmatige papierrestauratie zoals bv. van de clandestiene blaadjes van de Tweede Wereldoorlog. In 2004 werden meer financiële middelen uitgetrokken voor het microfilmen van reeksen van tijdschriften en van verslagboeken, al dan niet in samenwerking met andere instellingen zoals de Friedrich-Ebert-Stiftung te Bad Godesberg. Nog in verband met behoud zou acclimatisatie van onze magazijnen natuurlijk optimaal zijn. Bij het betrekken van de huidige huisvesting in de Bagattenstraat en de Lamorinièrstraat twintig jaar geleden waren wij daar financieel niet toe in staat. Zeker is dat bij een mogelijke verhuis er wel middelen zullen moeten zijn om de nieuwe magazijnen aan te passen aan alle vereisten van een optimale klimaatregeling.

Tijdwinst versus plaatsverlies

Ook in 2004 lag de nadruk op de geïnformatiseerde ontsluiting en versnelde verwerking (actief en retroactief). De invoer werd zeer sterk vertraagd, zowel in de departementen Bibliotheek en Archief in Gent als in Amsab-ISG-Centrum Antwerpen door het falen van het oude geautomatiseerde verwerkingsprogramma, de aanschaf van het nieuwe Adlibsysteem en de conversie van de oude beschrijvingen naar het Adlibprogramma. Maar toch, daardoor wordt de reeds zolang verhoopte integratie van de bestanden van de verschillende departementen nu eindelijk realistisch en haalbaar. 'Cross-oversearch' door alle collecties heen wordt in de nabije toekomst een feit. Alles wordt in het werk gesteld om de achterstand die in 2004 werd opgelopen, in te halen in 2005. Met minder personeel ter beschikking werden toch dankzij een nieuwe aanpak en tijdbudgettering talrijke aanwinsten geschoond, geselecteerd en beschreven in aanwinstenbeschrijvingen, stortingslijsten en inventarissen. Inderdaad met minder personeel: het werkingsjaar 2004 werd overschaduwd door het gedwongen ontslag van enkele medewerkers (in voltijdse equivalenten 3,5 medewerkers) als gevolg van de subsidie-enveloppe die vanaf 2005 ontoereikend is, zodra de nieuwe barema's van het paritair comité 329 voor 100 % moeten toegepast worden. Tot op vandaag werd met de Vlaamse Overheid nog steeds geen oplossing gevonden voor de volledige medeberekening van de harmonisatie naar de nieuwe barema's en van de komende anciënniteitsverhogingen. Met pijn in het hart namen we afscheid van deze drie medewerkers die zich sinds vele jaren inzetten voor de uitbouw van Amsab-ISG.

Op (droog) brood of toch op rozen?

Ons tijdschrift *Brood & Rozen* blijft een succes. Ondanks alle moeilijkheden op de boekenmarkt, met een overvloed aan boeken en het zeer zuinig koopgedrag van de Vlamingen in dat verband. In tegenstelling tot vele andere tijdschriften blijft ons abonneebestand stabiel. Aan kopij van artikels van externe auteurs is er allerminst gebrek. Velen vragen zelfs om te mogen publiceren in ons tijdschrift. Het is bovendien ook

onze bedoeling met het aantrekken van externe auteurs een beeld en een overzicht te geven van de onderzoeksresultaten aan andere wetenschappelijke instellingen. Doorgaans is deze vraag van derden een meevaller, want de eigen medewerkers, opgeslorpt door het continue dagelijkse werk houden, naast het berichten over de interne werking - dat we onze abonnees niet willen of mogen onthouden - maar weinig tijd over om nog eens uitgebreide artikels te schrijven. Ook is er in dat verband het feit dat bijvoorbeeld de voorbereidingen voor publicaties en tentoonstellingen, die tenslotte een belangrijk deel van onze kernopdracht uitmaken, nooit binnen één departement gebeuren. Het is teamwork over de departementen heen dat weken in beslag kan nemen. En er zijn niet alleen de eigen publicaties en tentoonstellingen, er is de medewerking aan, de logistieke ondersteuning van projecten van derden, de deelname aan en het zelf organiseren van lezingen en colloquia en zoveel meer (voor alle details, zie *Activiteitenverslag 2004*). In feite zitten we in een schizofrene situatie. Enerzijds zijn wij een wetenschappelijke instelling met ook een onderzoeksopdracht maar anderzijds willen we, omdat resultaten van alleenstaand wetenschappelijk onderzoek niet steeds doorsijpelen of het gewenste effect hebben, door publieksgerichte activiteiten het onderzoek, het respect en de zorg voor en het behoud en het beheer van het eigen historisch erfgoed promoten. Vooral voor deze laatste opdrachten worden we recurrent gesubsidieerd door de Vlaamse Overheid - Administratie Cultuur. Onderzoekssubsidies van FWO-Vlaanderen bijvoorbeeld of van derden, zijn eerder occasioneel en altijd tijdelijk. Synergie bereiken tussen deze beide opdrachten is moeilijk maar toch mogelijk, we werken er voortdurend aan.

Amsabs Gouden Gids en zijn ander lees- en kijkvoer

Op gebied van de publicaties was 2004 een vruchtbaar jaar voor Amsab-ISG: er waren de omvangrijke *Inventaris van het archief van de Société Générale Coopérative/Algemene Coöperatieve Venmoetschap; Jo Boute. Een leven in dienst van de vrouw en Tegendruk. Geheime pers tijdens de Tweede Wereldoorlog*. Dit laatste boek, uitgegeven samen met het SOMA en de Universiteit Gent, werd gepubliceerd naar aanleiding van de gelijknamige succesvolle tentoonstelling in de Stadsbibliotheek van Antwerpen. Deze en de tentoonstellingen *Leve het Algemeen Stemrecht; De sleutel tot het geluk!? Witte duif... witte raaf; Pans! 70 jaar onderbelicht; Variétés...* blijven de ideale mogelijkheid om ons bezit kenbaar te maken aan een veel breder publiek. Virtuele tentoonstellingen werden dan weer gebracht via onze website. Verschillende medewerkers besteden dagelijks aandacht aan de website waarmee nog eens een heel gevarieerd publiek kan bereikt worden. Alle informatie is er altijd up to date. Maar niet alleen dat is belangrijk. Een originele presentatie ervan en kleur en klank spelen ook een belangrijke rol. Daardoor werd de website door het tijdschrift *Trends* en daarna nog eens door het dagblad *De Tijd* uitgeroepen tot 'site van de week'.

Indien alle werkzaamheden rond 25 jaar Amsab het toelaten, zal in 2005 alles in het werk gesteld worden opdat de geautomatiseerde toegang tot alle collecties via de website in de beste condities geoptimaliseerd wordt.

Over het hele jaar 2004 genomen steeg het aantal leeszaalbezoekers en het aantal indivi-

duale lezers zowel te Gent als te Antwerpen. In 2003 werd de daling van de leeszaalbezoeken toegeschreven aan het intenser gebruik van onze website. In 2004 hebben de Opac en de conversie van de bestanden naar Adlib voor de nodige problemen gezorgd waardoor het zoeken op onze website ten zeerste bemoeilijkt werd. Dit kan dus een uitleg zijn voor de stijging, maar bij de beoordeling van deze stijging moet rekening worden gehouden met de stijging van het aantal studenten die in het kader van een oefening op de universiteit opzoeken deden in onze leeszalen. De lichte daling van 'bezoekers' in het departement Beeld & Geluid is dan weer te wijten aan de afhandeling van vragen en verzoeken via e-mail. De daling van het aantal deelnemers aan de stadswandelingen is het logische gevolg van onze beslissing de stadswandelingen in 2004 volledig te herwerken met het oog op de publicatie van een wandelbrochure in 2005.

Voor het grootste project *Archiefbank Vlaanderen* (de gouden gids!), dat de ontwikkeling en het beheer beoogt van een geautomatiseerd register van het Vlaams privaat archivaalisch erfgoed, werd in 2004 de invoermodule gerealiseerd waardoor de archiefbewarende instellingen en personen rechtstreeks gegevens kunnen invoeren. Als testfase werden de gegevens van de eigen bestanden van de vier onthaalinstellingen ingebracht. Daarnaast werden een actieve prospectie gevoerd en tientallen contacten gelegd met archiefinstellingen en documentatiecentra om hun medewerking te bekomen aan de Archiefbank Vlaanderen. De volgende grote stap was de voorstelling van de publieks-catalogus op de Erfgoeddag 2005. Amsab-ISG treedt in dit project op als vertegenwoordiger, woordvoerder en coördinator.

Alhoewel de subsidiëring van het ODIS-project door FWO-Vlaanderen in 2003 afgesloten werd, werden de activiteiten voor dit project met eigen middelen voortgezet - weliswaar op een laag pitje - en via andere projecten die gebruik maken van deze databank. Eind 2004 werden de acta van het ODIS-Colloquium 2002 over nieuwe sociale bewegingen gepubliceerd in het boek *Historische en sociologische benadering van nieuwe sociale bewegingen*. Ook het project *Centrale van Boek en Papier* werd afgesloten. Als kroon op dit project promoveerde Amsab-medewerker Luc Peiren op *De kinderen van Gutenberg. De geschiedenis van de grafische vakbeweging in België vóór 1975* tot doctor in de geschiedenis (Vrije Universiteit Brussel). Dit doctoraat zal in 2005 gepubliceerd worden als een wetenschappelijke studie en als een boek dat zich richt tot het brede publiek.

Over 25 jaar...

In 2004 werden reeds tal van voorbereidingen getroffen inzake publicaties, colloquia, tentoonstellingen, stadswandelingen, erfgoedweekend, ... voorzien in het kader van Den Jubilee! - 25 jaar Amsab-ISG. Vermits er heel 2005 wetenschappelijke activiteiten en publieksgerichte festiviteiten zijn, staat dit jaar voor alle medewerkers (bijna) volledig in het teken van de succesvolle realisatie ervan als de bekroning van al zijn inspanningen en de hoop op nog eens 25 werkingsjaren.